

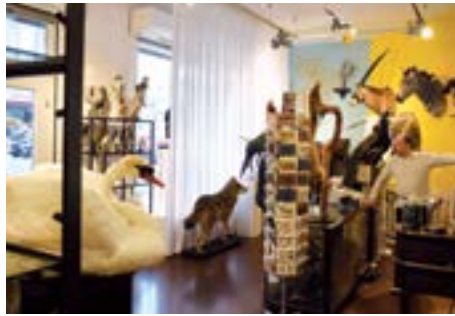


samen[®]

Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging 'Samenwerking' B.A.

Maart 2019





Elke editie van SAMEN wordt opgesierd door een fotoserie van onze huisfotograaf Patricia Kockelkorn. Ditmaal fotografeerde zij een aantal van onze winkels.

Inhoud

- 04 **Redactioneel**
- 05 **Brieven van leden**
Oranje boven
- 06 **Bestuurscolumn**
Uw mening over een bovengrens aan het inkomen van leden
- 08 **Estafettecolumn**
Een lellebel aan de deur
- 10 **Dixi(e)land**
Waarom al die steigers bij Samenwerking
- 14 **Apotheek Oud-Zuid**
Sinds 2013 in het Medisch Centrum Roelof Hart
- 18 **Trap eruit, lift erin!**
Een toegankelijkheidsplan van een bewoner
- 23 **Trap eruit, lift erin?**
Een kosten-batenanalyse van de directeur
- 25 **4 meiherdenking**
Bij het namenmonument
- 26 **In memoriam Ido Abram**
- 28 **Statutenserie (slot)**
Zelf aangebrachte voorzieningen
- 30 **Uit het kantoor**
Mededelingen van de directeur

Redactioneel

Tot nu toe ontving u de digitale versie van SAMEN tegelijk met de gedrukte versie. We wachtten met toesturen daarvan tot de dag waarop SAMEN in de bus lag; drukken en per post verzenden kost nu eenmaal extra tijd (en geld). Met ingang van dit maartnummer verschijnt de digitale SAMEN al een week eerder. Mocht u daarom geen prijs meer stellen op de gedrukte SAMEN, dan kunt u dat doorgeven aan het verenigingsbureau via info@samenwerking.org. Dan wordt u van de verzendlijst gehaald. Dat spaart verzendkosten en bomen.

SAMEN heeft een tweetal nieuwe medewerkers van het verenigingsbureau aan de tand gevoeld. Robert Deerenberg over het groot onderhoud, want wat staan die steigers er toch allemachtig lang. En ze zijn nog niet weg of ze staan er alweer! En interim-directeur Bart Geerink over het toegankelijkheidsplan van lid-bewoner Guus Braam. Als voormalig voorzitter van de Commissie Voorrangsregeling kent Braam het woningbezit van Samenwerking op zijn duimpje.

In 2013 verhuisde apotheek Oud-Zuid van de Van Baerlestraat naar het Medisch Centrum Roelof Hart aan de Gerard Terborgstraat. Achter de balie treft u louter vrouwen aan. Dat trok zes jaar geleden al eens de aandacht van het maandblad Opzij. SAMEN interviewde de beide eigenaressen.

Op 4 mei is er weer een korte herdenking bij het namenmonument in de Gerard Terborgstraat. De organisatie is in handen van een vijftal leden van Samenwerking, die dit hebben overgenomen van de oorspronkelijke initiatiefnemers voor dit monument. Een van hen, Ido Abram, is op 14 januari overleden. Guus Luijters en Dorine Winkels herdenken hem in dit nummer. In de serie over de statuten dit keer aandacht voor zelf aangebrachte voorzieningen. Met deze zevende aflevering wordt deze serie over wegwijs in uw rechten en plichten als lid van Samenwerking afgesloten.

Ook dit nummer van SAMEN wordt weer opgesierd door onze vaste rubrieken: bestuurscolumn, brieven van leden, mededelingen uit kantoor en estafettecolumn. De estafettecolumnist is wel bewoner, maar geen lid van Samenwerking. Hij is pas veertien jaar oud.

De sluitingsdatum voor het inleveren van bijdragen voor het juni-nummer van SAMEN is 1 mei.

BRIEVEN VAN LEDEN

Oranje boven

Annelies van der Schaaf-Bos

Hoewel ik uit een behoudend nest kom, hetgeen al vele jaren achter mij ligt, heeft de republikeinse uitlating van de prominente sociaaldemocraat de heer Vuijsje over de 'vlaggenparade' anno jaren zeventig binnen Samenwerking mij aangespoord tot het volgende. In het artikel van de oud-Olofspooters staat de uitlating 'Jezusmina, wat een vlaggen toen nog op Koninginnedag' als blikvanger in het decembernummer 2018 van SAMEN.

In 2003/2004 heeft het Rode Blok een grondige gevelrenovatie ondergaan en werden oude ramen vervangen door hr-glas en geluidsisolerend glas. Het ging gepaard met veel stof en breekwerk. Maar na de ingrijpende renovatie stond het Rode Blok er weer als een parel bij en kreeg het de status 'rijksmonument'. Prachtig waren de grachtengroen geschilderde raamkozijnen, de opgeknapte consoles boven de voordeuren en fraaie hoekerkers.



Wel zag ik tot mijn grote teleurstelling dat de vlaggenstokhouder aan de gevel waar ik woon verdwenen was. Na een rondje Rode Blok ontwaarde ik onlangs nog één originele (zie foto). Een onbetwistbaar detail toch? Bovendien zag ik in het boekje Het Rode Blok van Dorothee Oorthuys nog net een glimp van een vlaggenstokhouder op de foto van Harmoniehof 29, die er nu ook niet meer is. Alles afgebroken, weggegooid door republikeinse rakkers?

Al jaren bekruipt mij de behoefte een vervangend exemplaar aan te laten brengen, maar door de dagelijkse beslommeringen zijn de Oranjedagen zo weer voorbij en heb ik weer 'gefaald' als Oranjeklant. Jammer van deze omissie, een reden temeer om spontaan de vlag uit te steken!

Woningmarkt rondom onze coöperatie

Ewald van Wilsem

In een recent artikel in de NRC werd gesteld dat (in de grote steden) de prijzen en de huren van woningen wel zouden blijven stijgen (boven de inflatie) doordat de grond alleen maar schaarser wordt en de banken sneller (goedkoop) geld kunnen scheppen dan dat er kan worden bijgebouwd. Dat proces van snelle prijsstijging wordt verhevigd doordat veel woningen niet voor normale bewoning door de burgers worden gekocht maar voor hoogrenderende belegging in tijdelijk onderdak voor vakantiegangers of voor expats, die vaak aanzienlijk hogere budgetten te besteden hebben. Ook in Amsterdam beginnen hierdoor de prijzen inmiddels die van (andere) wereldsteden te benaderen, met zeer onprettige gevolgen voor starters op die woningmarkt en anderen met een beperkt budget.

Naast de in Amsterdam voor degenen met een inkomen tot modaal functionerende woningcorporaties met huren tot de liberalisatiegrens (€ 720 per maand) vormt onze woningcoöperatie Samenwerking voor de leden met een inkomen vanaf circa € 35.000 een eiland van betaalbaarheid in het door yuppen en anderszins goed verdienende bewoners bezette zeer begeerde woongebied in Oud-Zuid.

Onze relatief lage huren blijken jammer genoeg wel als neveneffect te hebben dat er nogal wat huurders zijn die bij Samenwerking gaan of blijven huren terwijl ze de woning niet (meer) als hoofdverblijf gebruiken, of ze geven – tegen de regels in – hun kinderen toestemming er te gaan wonen. Vanwege dat laatste zijn recentelijk nog een ouder en een kind door het bestuur met instemming van de ledenraad als leden van Samenwerking geroyeerd.

Ons vigerende beleidsplan (2016-2020) schrijft ons voor het bestaande woningbezit te verhuren binnen de huurgrenzen boven sociale huur (ca. € 715,- tot € 1200,-). Van een enkele woning (villa) is de huur hoger. In de komende jaren zal er ook wel niet aan te ontkomen zijn om de huren (meer) te verhogen na het treffen van de op grond van de klimaatdoelstellingen vereiste maatregelen voor isolatie en energiebesparing. Die maatregelen zullen daarnaast natuurlijk ook het wooncomfort van onze nu veelal slecht geïsoleerde huizen verhogen (hopelijk met gelijktijdige verlaging van de uitgaven aan energieleveranciers).

Het beleidsplan geeft ook een voorzet voor het idee de betaalbare woningen in ons beperkte bezit niet langer te verhuren aan de leden voor wie het met hun hogere inkomen (of vermogen) geen probleem zou vormen op de vrijhuur- of koopmarkt een woning te vinden. Dit is te realiseren door het - naast de huidige minimumeisen voor de betaalbaarheid - formuleren van een maximum aan het inkomen, eventueel gekoppeld aan het huurniveau van de aangeboden woning(en). Dat maximuminkomen zal lager zijn bij de woningen in de range van € 720 tot € 1200 en hoger zijn of wellicht geheel ontbreken bij de enkele tientallen woningen in het bezit van Samenwerking die daar (aanzienlijk) in huur bovenuit komen. Ons bestuur is voornemens dit jaar met een voorstel te komen dat hierin voorziet. Tegelijkertijd zou het huurprijsbeleid voor deze laatste categorie duurdere woningen kunnen afwijken van dat voor de overige, waar bij mutatie steeds wordt gestreefd deze binnen de eerdergenoemde betaalbaarheidsgrenzen te houden. De wat hogere huuropbrengst die hieruit voortkomt, vormt dan een welkome bijdrage aan de exploitatie van woningen met huren die lager worden vastgesteld.

Wij hebben in het jaarplan voor 2019 opgenomen alvast met de voorbereiding van het beleidsplan 2021-2025 te beginnen. In dit kader zouden we uw beargumenteerde mening over bovenstaande zaken zeer verwelkomen.

Een lellebel aan de deur

Karel Wessels

Ik ben Karel. Ik ben een van de weinige kinderen hier in de buurt. Maar ik vermaak me best goed eigenlijk. Ik denk altijd: als er niks spannends gebeurt, moet je de spanning opzoeken. En hoe doe je dat als tiener? Precies: belletje lellen. Als je in Oud-Zuid de bel hoort, opendoet en er niemand staat, dan was ik het waarschijnlijk. U kunt mij ook kennen van het harde vuurwerk, het slopen van vuilnis en nog veel meer. Geen zorgen, ik ruim altijd alles op, hoor.

08

Wat ik nog meer doe? Niks bijzonders. Vaak ben ik buiten, niet alleen, maar met mijn neef, die bij mij om de hoek woont. Als wij over straat lopen, zijn we op zoek naar dingen die we kunnen doen. Ik neem u even mee in onze gedachtegang. Museumplein? Nee, al te vaak geweest. Beethovenstraat? Nee, ook al honderd keer gezien. Naar het zwembad? Geen zin om geld aan onze ouders te vragen. Schaatsen? Er ligt geen ijs en op het Museumplein is het te duur, en ik heb trouwens helemaal geen schaatsen. Nee, we hebben niet veel te doen. Waarom dat prima is? Omdat we het vaak te druk hebben met school. Ik ga naar school bij het Fons Vitae. 'Is dat niet die school die brand heeft gehad?' Ja, dat is die school. Voor de mensen die geïnteresseerd zijn: we zitten nu in noodlokalen. Er werd ons verteld dat de verbouwing voor negentig procent af is. Ik geloof er niks van. Ze bedoelen vast dat iemand eindelijk de eerste nieuwe baksteen heeft gelegd.

Nu even over tot de orde van de dag. Waarom vind ik het zo fijn dat ik hier woon? Ik heb er nooit echt over nagedacht. De buurt waarin ik woon voelt voor mij aan als een soort dorp. Maar als je wil, kan je snel naar de grote stad. Er zijn overal mensen. Er is iets voor iedereen. Of je op school nou een tussenuur hebt (wat ik nu heb tijdens het schrijven van deze tekst) of dat je cultuur wilt zien.

Het kan hier allemaal. Je kan vanaf school even naar de Albert Heijn of je kan op zondag even naar het Rijksmuseum.

Dat de huizen hier in deze buurt bijzonder mooi zijn, merkte ik pas toen ik andere huizen zag. Huizen die niet mooi onderhouden werden of gewoon lelijk waren. Toen dacht ik bij mezelf: waarom zijn onze huizen dan zo mooi? En toen bedacht ik me dat dat kwam omdat wij voor onze huizen vrij veel geld betalen, en kijk waar we dan wonen! We wonen vlak bij het Museumplein, waar je de drukte van een stad hebt. En we wonen in een omgeving waar veel mensen elkaar kennen. We zitten op dezelfde scholen, we zwemmen in dezelfde zwembaden, we laten onze honden uit op dezelfde plekken, en we wonen in dezelfde huizen. En er is één ding dat ik zeker weet: ik ga hier nooit meer weg, van mijn leven niet!

Karel Wessels (14) geeft het stokje door aan zijn bovenbuurman Dirk Tang, gepensioneerd historicus.

09



Karel trekt belletje. Foto: Reinder Tonkens.

Dixi(e)land in Amsterdam-Zuid

Leo Pauw

Met enige regelmaat staan de huizenblokken van Samenwerking in de steigers, en ondergaan de bewoners maandenlang het gejack van de schuurmachines of het gebeuk van de boorhamers in de voegen van de gevel. Hier en daar klinkt de voorzichtige vraag 'of dit allemaal wel echt nodig is'. De redactie van SAMEN ging op zoek naar het antwoord.

IO Het woord van het jaar 2018 werd 'blokkeerfries', maar als er een aparte verkiezing onder Amsterdammers zou hebben plaatsgevonden, dan zou 'bouwwoede' een goede kans hebben gemaakt. Eigenlijk zou het 'bouwwoedewoede' moeten zijn: woede om de bouwwoede. In Amsterdam-West wordt het buurtje rond de Kanaalstraat door een aantal strijdbare bewoners al Dixiland genoemd, naar de bekende mobiele wc-huisjes. Zo'n wc'tje in de straat betekent vrijwel altijd de voorbode van veel bouwoverlast.

De sterke stijging van de Amsterdamse huizenprijzen, gecombineerd met de versoepeling van de regels rondom verbouwingen, heeft in wijken als West en Zuid geleid tot een enorme bouwwoede. Het uitgraven van kelders, het plaatsen van dakopbouwen, of gewoon het volledig strippen en verbouwen van een pand. Een vloedgolf aan bouwprojecten overstroomt de stad. Met als gevolg maandenlang niet alleen mobiele wc'tjes en allerlei bouwmaterieel voor de deur, maar vooral een niet te stuiten lawaai van vrachtwagens, graafmachines, generatoren, waterpompen en het gegil van bouwvakkers en hun galmende radio's.

Niet helemaal vergelijkbaar, maar ook de huizenblokken van onze vereniging lijken de afgelopen tijd niet te ontkomen aan dit verschijnsel. Zo meldden enkele jaren geleden de schilders zich met hun steigers bij het blok Frans van Mierisstraat, Banstraat,



II

Nicolaas Maesstraat en Jacob Obrechtstraat. Ze ontdekten allerlei gevelproblemen en voor men het wist barstte de hel los. Maandenlang werden de gevels en dus de bewoners zowel aan de straatkant als aan de tuinkant geteisterd door het machinaal uithakken van de voegen. Om half acht 's ochtends startten de boorhamers hun gebeuk, tot half vier 's middags. Was het ene deel van het blok klaar, dan schoven de steigers door naar het andere deel, zodat het hele blok uiteindelijk twee jaar onder de pannen was, qua herrie.

Daarna het (uiteraard machinaal) schuren van al het houtwerk, en tot slot het schilderwerk. Toen iedereen merkte dat het einde in zicht kwam, bleek dat ook het dak van het hele complex moest worden aangepakt. Zo kwam nog een halfjaartje langer het geluid van voor, van achteren en nu ook van boven. Enkele gelukkige bewoners hadden de beschikking over een zomerhuisje en konden af en toe even vluchten, maar de overgrote meerderheid kon niet veel anders dan de rit uitzitten.



Robert Deerenberg. Foto: Leo Pauw.

Nu zagen we nog geen Samenwerking-bewoners in gele hesjes de straat op gaan, maar toch weerklonk de voorzichtige vraag ‘Is dit nu allemaal echt nodig?’ nogal eens in de trappenhuisen of op de stoep. De redactie van SAMEN sprak hierover met Robert Deerenberg, sinds september 2018 verantwoordelijk voor het planmatig onderhoud van de huizen van Samenwerking. Hij kan zich voorstellen dat het voor bewoners soms lastig

12 kan zijn, maar tegelijkertijd is er weinig keus. “Dit zijn panden van honderd jaar oud. Een van de problemen is dat we bij de huizen van Samenwerking te maken hebben met een steensmuur. Er is geen spouw. Je hebt gewoon één baksteen, die loopt van buiten naar binnen toe. Dat soort gevels hebben veel te lijden van weer, wind, vorst en vocht. Ze worden na verloop van tijd poreus. Het voegwerk wordt slecht, de waterdoorlatendheid wordt groter, waardoor je vochtdoorslag krijgt. Dat vocht komt bij het kozijn, het kozijn gaat rotten. Van het een komt het ander.”

Ook het feit dat we te maken hebben met monumentaal bezit, speelt een rol: “Je moet zorgen dat wat je ‘wegsloopt’ weer teruggebracht wordt in de oude staat. En bovendien zitten er snijvoegen in, dat is heel iets anders dan zogenaamde platvolvoegen. Die smeert je helemaal vol, je gaat er met een vegertje over en je bent klaar. Een snijvoeg vul je, en vervolgens moet je die aan de boven- en onderkant uitsnijden, zodat je er een lijn in krijgt. Heel mooi, maar wel heel bewerkelijk. Dat kost veel tijd en is alleen maar te doen door gespecialiseerde bedrijven.”

Dus het is heel complex, benadrukt Robert. “Je bent bezig met de hele gevel, saneren van houtrot, herstellen van het voeg- en metselwerk.

Bovendien is er bij de verankering van de kozijnen vaak geen roestvrijstaal gebruikt, dus dat is gaan roesten. En één millimeter roest beweegt een centimeter, dus dat duwt het hele metselwerk naar buiten. Als je daar niks aan doet dan vallen op een gegeven moment de stenen uit de gevel. Soms zijn ook de houten lateien - de draagbalken boven de kozijnen - verrot. Of als ze van staal zijn, compleet verroest. Dus je weet niet precies wat je tegen gaat komen; soms ziet een gevel er op het eerste gezicht goed uit, maar blijkt er van alles mis te zijn.”

13 Het goede nieuws is dat de huizen van Samenwerking kwalitatief goed worden onderhouden. De keerzijde is de daarmee samenhangende overlast. Voor de bewoners is het goed om te weten dat het onderhoud met een ijzeren regelmaat terugkeert. Robert: “Per onderdeel is er een cyclus: het schilderwerk moet om de zeven jaar worden gedaan. Het voeg- en metselwerk wordt meestal eens in de twintig jaar gedaan. Een dak gaat in de regel vijfentwintig tot dertig jaar mee. En ja, soms stapelen de werkzaamheden zich helaas wat ongelukkig op en ben je met een huizenblok heel lang bezig. Je kunt het op verschillende manieren aanpakken. Al het voeg- en metselwerk in één keer. Dan heb je veel overlast dat heel lang duurt. Nu is er - dat is van voor mijn tijd - gekozen om structureel bij elke schilderbeurt te kijken waar de problemen zitten en dat op te lossen. Dus dat kan betekenen dat als we na zeven jaar weer langskomen, er dan ook delen van de gevel die eerder niet gedaan zijn, opnieuw aangepakt moeten worden. Zo gaan we dit jaar beginnen met de Hobbemakade, complex 7. Daar is de vorige keer weinig gevelwerk gedaan, en dus moet er nu waarschijnlijk veel gebeuren. Dus dat zal best wel overlast gaan geven. We gaan ook complex 5 weer doen (blok Gerard Terborgstraat-Harmoniehof), maar daar verwacht ik wat minder gevelwerk.”

Bij de Frans van Mierisstraat is de rust weergekeerd. De wc'tjes zijn vertrokken. Maar niet voor lang. “Wen er maar aan”, zei mijn moeder altijd, als ik weer eens ergens over klaagde.

Apotheek Oud-Zuid

Els van Eijden

In het Medisch Centrum Roelof Hart is naast een viertal huisartspraktijken ook Apotheek Oud-Zuid gevestigd. Deze apotheek bestaat al meer dan honderd jaar en is altijd in handen geweest van vrouwen. De apothekers Bianca Phoa-Tan en Mayke Reiring zijn samen de huidige eigenaar.

14 Bianca Phoa-Tan: “Ik voerde hiervoor Apotheek Apollo aan de Beethovenstraat 19. Dat was een mooi, maar klein en onpraktisch pand, met verschillende etages.” Sinds de oplevering in 1929 heeft hierin steeds een apotheek gezeten, onder meer apotheek Hugenholtz. Mayke Reiring bestierde destijds Apotheek Oud-Zuid, die (sinds 1914 onder de naam Apotheek Feij) aan de Van Baerlestraat zat en daarvoor aan de Ruysdaelstraat: “Wij hadden allebei kleinere zaken, dus besloten wij om samen te gaan werken. En zo gingen wij door onder de naam Oud-Zuid en hieven in 2001 Apotheek Apollo op.

In 2013 verhuisden zij naar het Medisch Centrum Roelof Hart. Bianca: “In de Van Baerlestraat zaten wij op een drukker punt dat meer in het oog liep. Maar het voordeel van de huidige behuizing is dat wij hier veel hechter samen kunnen werken met de vier huisartsenpraktijken.” Tezamen met Atalmedial, de huisartsen en apotheek Oud-Zuid biedt het centrum Roelof Hart een complete medische voorziening onder één dak, iets wat vrij uniek is in Amsterdam.

Zij zijn erg blij met hun mooie behuizing aan de Gerard Terborgstraat. Dit monumentale en ruime pand is ontworpen door Barend van den Nieuwen Amstel; achter het winkelgedeelte is er nog een werkruimte en een kantoor. Op de begane grond zijn de plafonds zo hoog dat zij er aanvankelijk een vliering in wilden bouwen, maar dat had bouwtechnische bezwaren.

Zij genieten er beiden van dat zij zelf de zeggenschap over het bedrijf hebben en niet – zoals enkele andere apotheken in de buurt – in handen zijn gevallen van een grote apotheekketen. De apotheek

beschikt over een hecht team met zes medewerkers: Rachida, Els, Ha, Shariza, Rosalinde en Imaane. Mayke en Bianca leiden zelf het personeel op; momenteel zijn er twee assistenten in opleiding. Doordat de bemensing vrijwel uitsluitend uit vrouwen bestaat, hebben zij zes jaar geleden de aandacht getrokken van het maandblad Opzij. Maar onlangs hebben ze twee oudere mannelijke personeelsleden in dienst genomen om de medicijnen bij de patiënten thuis te brengen.

Geneesmiddeltekort

15 Ook Apotheek Oud-Zuid moet vaker nee verkopen door het geneesmiddeltekort. Door het preferentiebeleid van de zorgverzekeraars moet de huisarts het voordeligste medicijn voorschrijven. Hierdoor zijn de prijzen zo gedaald dat de markt in Nederland voor de fabrikanten niet meer aantrekkelijk is; daarom laten veel farmaceuten Nederland links liggen als er een tekort dreigt. Mayke Reiring heeft hierover al in juni 2018 aan de bel getrokken in Het Parool en op 14 januari jl. bij het radioprogramma Nieuws en Co op Radio 1: “Er is onder meer een tekort aan smalspectrumantibiotica en de anticonceptiepil. Dit is ook voor de patiënten en de huisartsen belastend. Want drie à vier keer per dag moet ik als apotheker overleggen met de huisarts welk medicijn er als alternatief kan worden gebruikt, omdat het voorgeschreven medicijn niet leverbaar is”. Minister Bruins wil nu dat apothekers zelf (‘magistraal’) gaan bereiden zodat het tekort kan worden ingelopen. Maar hiermee, zo legde Reiring op de radio uit, neem je het grondstoffentekort niet weg. Bovendien heeft Apotheek Oud-Zuid lang zelf geneesmiddelen magistraal bereid, maar heeft zij dat nu uitbesteed aan een andere magistrale bereider, die dat voor meerdere apotheken doet.

Het zoeken naar en overleggen over alternatieve medicijnen kost de apothekers zeker 25% van hun tijd, maar gelukkig heeft dit de hoge klantenwaardering van hun zaak niet echt aangetast: men waardeert de kundige en behulpzame bejegening door de medewerkers in de prettige en lichte locatie, aldus de website zorgkaartnederland.nl. Ik ben zelf ook zeer tevreden; mijn vorige ketenapotheek had veel medicijnen niet voorradig. Daarvan is bij Apotheek Oud-Zuid geen sprake en het is een verademing om weer persoonlijk bejegend te worden.



De apothekers Bianca Phoa-Tan en Mayke Reiring. Foto: Patricia Kockelkorn.

Trap eruit, lift erin!

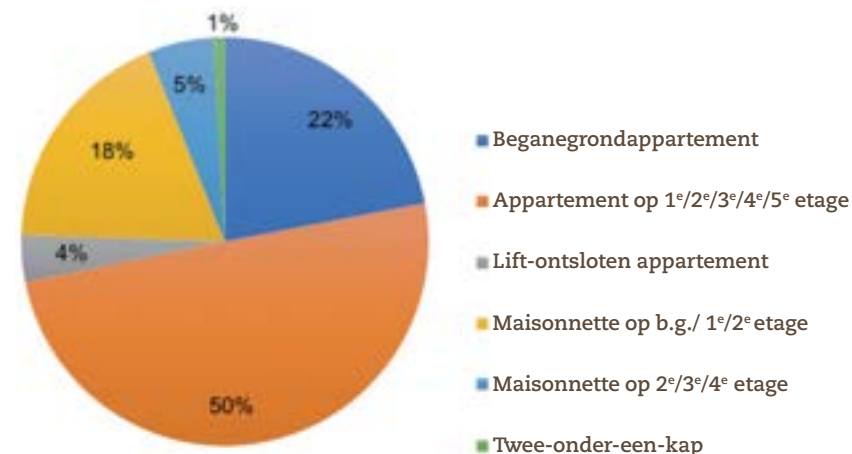
Co Welgraven

Guus Braam heeft zelfs een gezaghebbende instantie als de Wereldgezondheidsorganisatie aan zijn zijde met zijn pleidooi voor meer toegankelijke woningen binnen Samenwerking. Mensen hebben het recht oud te worden in hun eigen vertrouwde omgeving, aldus de WHO in een rapport over ouderdom en gezondheid. Want dat is bevorderlijk voor hun welzijn.

Het 'toegankelijkheidsplan' dat Guus Braam, lid-bewoner van Samenwerking, met architect Frederike Kuipers heeft bedacht, heeft juist als achtergrond dat mensen in hun bovenwoning kunnen blijven wonen, ook al worden ze minder mobiel. Het duo heeft een reeks voorstellen opgesteld, variërend van eenvoudige aanpassingen aan woningen tot ingrijpende verbouwingen. In een aantal panden zou zelfs een personenlift kunnen worden geplaatst: in de Gerard Terborgstraat, de J.M. Coenenstraat, Harmoniehof en de Reijnier Vinkeleskade.

'Trap eruit, lift erin', is het uitdagende motto van het plan. Guus Braam, die zelf een bouwkundige achtergrond heeft, legt uit: "Op sommige plekken kun je bij twee naast elkaar gelegen trappenhuisen een doorgang in de bouwmuur maken en een van de twee trappen weghalen. In plaats daarvan kan er dan een personenlift worden geïnstalleerd. Je hebt dan dus én een lift én trappen voor zes bovenwoningen op een-, twee- en driehoog."

Samenwerking heeft al een aantal woningen met liften: in de Beatrixschool aan de J.M. Coenenstraat, aan de Beethovenstraat ten zuiden van de Stadionweg, en in het pand op de hoek van de Roelof Hartstraat en de Hobbemakade. Op die laatste plek is in 2011 een goederenlift omgebouwd tot personenlift; de schacht was er dus al. In totaal zijn er 33 woningen ontsloten door een lift.



Woningen van Samenwerking naar woningtype. Telling GB.

19

Daarnaast zijn er 195 beganegrondwoningen, vrijwel allemaal met een paar treden bij de ingang. Braam: "De helft van onze woningen bestaat uit etagewoningen met trappen. Juist daar ligt een grote uitdaging. Want de levensverwachting ligt nu veel hoger dan toen de huizen gebouwd werden. Mensen worden nu anderhalf keer zo oud als een eeuw geleden. De woningen zijn daarop niet berekend."

In 2005 heeft Braam al eens een balletje opgegooid in zijn notitie 'Samenwerking in de lift'. Het enthousiasme was toen niet erg groot. Bestuur en directeur hikten nogal tegen de bouwkosten aan, die destijds op zo'n € 100.000 per dubbel trappenhuis werden geraamd. Bovendien zagen ze op dat moment de noodzaak van liften niet in. "Het had geen prioriteit."

Volgens Braam is de situatie nu, een kleine vijftien jaar later, anders: "Iedereen wordt ouder, de bewoners van Samenwerking ook. De vergrijzing is toegenomen, en die zal nog verder stijgen. Steeds meer mensen die op twee- of driehoog wonen, zullen naar beneden willen verhuizen of om aanpassingen vragen. Er zal kortom een grotere druk komen op de meest toegankelijke woningen. Nu kunnen we nog voldoen aan de vraag, maar hoelang nog?"

Braam spreekt uit ervaring: begin deze eeuw was hij zeven jaar lang voorzitter van de Commissie Voorrangregeling. Deze commissie, die uit vijf leden bestaat, adviseert het bestuur over de toewijzing van woningen aan leden van Samenwerking die slecht ter been zijn en voor wie de trappen van hun bovenwoning een steeds grotere hindernis vormen, of soms zelfs onoverkomelijk zijn. Het gaat om vier woningen per jaar. Tot nu toe houden vraag en aanbod elkaar redelijk in evenwicht; de wachttijd voor een voorrangswoning loopt uiteen van een paar maanden tot twee jaar. Maar als de druk groter wordt, gaat die oplopen.

“Wat ik zou willen, is een gedegen onderzoek naar de leeftijdsopbouw van bewoners en leden van Samenwerking”, zegt Braam. “Dan weten we exact waarover we praten. Omdat we de precieze gegevens nu niet hebben, is er ook nog geen gevoel van urgentie. Dat was er in 2005 niet, en dat is er nu ook nog niet. Dat snap ik wel, ook ik mis die onderbouwing.”

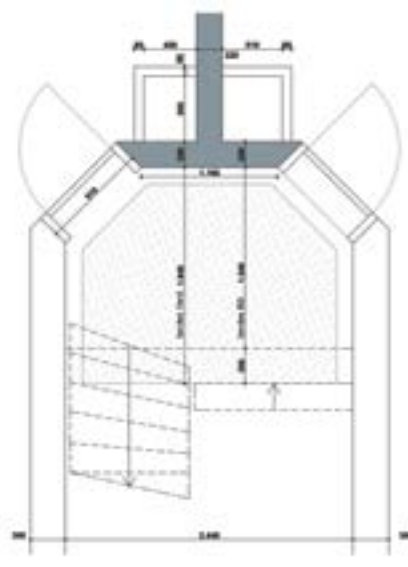
20

De tijd dringt, waarschuwt Braam: “We moeten ons realiseren dat je een lift niet van de ene op de andere dag installeert. We moeten overleggen met het bestuur, de directie, de ledenraad. We moeten de bewoners nadrukkelijk betrekken bij de plannen; dat overleg kost al tijd. En dan moet de installatie nog beginnen.” Hoe hoog de kosten van een lift zijn, weet Braam niet exact. Zeker is wel dat het meer zal zijn dan de ton per lift die het vijftien jaar geleden zou kosten. “Ook de bewoners zullen een deel van de kosten moeten dragen via een bescheiden verhoging van de huur. Daar moeten we open en eerlijk in zijn.”

Maar is het reëel om van bewoners van pakweg veertig jaar oud te verwachten dat zij gaan meebetalen aan een voorziening waar ze de eerstkomende veertig jaar geen gebruik van gaan maken? Het zal de nodige overredingskracht vereisen, geeft Braam toe, maar: “Ik ben ervan overtuigd dat men daartoe bereid zal zijn. Het is in ieders belang dat er dit soort voorzieningen komen. Je moet het op de lange termijn zien. Iedereen wordt ouder. En we vormen niet voor niets een coöperatie.”

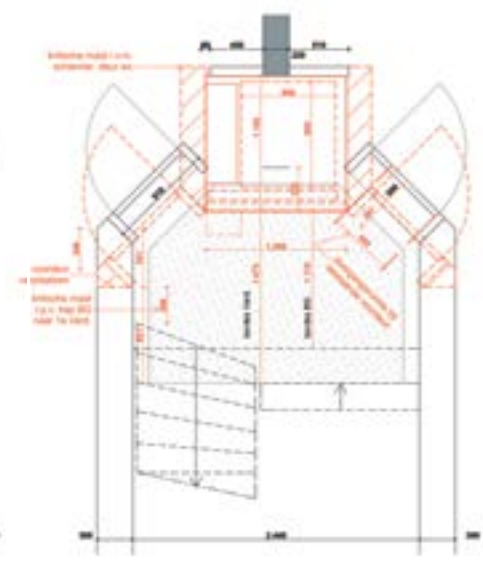
Er zijn al enkele concrete initiatieven van bewoners van Samenwerking om de toegankelijkheid te verhogen. Zo zijn er ideeën ontwikkeld voor het vervangen van boodschappenliftjes in een paar

Maatstudie voor ombouw boodschappenliftschachten naar compacte personenlift in J.M. Coenenstraat.



21

De huidige situatie met een boodschappenlift.



Schets hoe een compacte personenlift er uit zou kunnen zien.

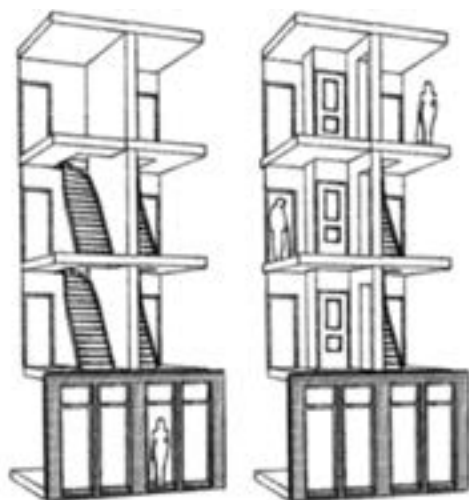


De bedenkers van de ombouw van boodschappenliftjes Eveline van den Elsaker en Renée van den Bergh.

woningen aan de J.M. Coenenstraat door een compacte personenlift. Braam: “Die ideeën zijn door het kantoor gelukkig goed opgepakt en daarin hebben wij mogen meedenken. Er is nog wel verdere studie nodig.”

Braam schaaft zich van harte achter de conclusies van het programma ‘Ageing in place’ van de Wereldgezondheidsorganisatie, die trouwens door andere wetenschappelijke onderzoeken worden onderschreven: “Het is niet leuk als je als oudere, terwijl je tientallen jaren hier hebt gewoond, gedwongen moet verhuizen naar een flat ver weg die toevallig wél een lift heeft. Mensen raken ontworteld, ontheemd, maken minder contact met de nieuwe burens. Dat heeft een negatief effect op hun gezondheid. We kunnen dat voorkomen door meer woningen toegankelijk voor ouderen en gehandicapten te maken. In mijn ogen heeft zo’n toegankelijkheidsplan voor iedereen voordelen.”

22



Tekening/maatstudie/illustratie Frederike Kuipers & Guus Braam.
Links: buitenkant trappenhuis Gerard Terborgstraat. Midden: huidige situatie met louter trappen. Rechts: schets trappenhuis met lift.

EEN KOSTEN-BATENANALYSE VAN DE DIRECTEUR

Trap eruit, lift erin?

Co Welgraven

Het plan van Guus Braam en Frederike Kuipers om de toegankelijkheid van woningen te vergroten is ‘interessant’, zegt Bart Geerink, directeur van Samenwerking. Hij deelt de analyse van het duo dat door de vergrijzing de komende jaren de behoefte aan woningen zonder trappen zal stijgen.

23

Samenwerking begint nog dit jaar met een ‘liftenpilot’. Onderzocht wordt of in een complex aan de J.M. Coenenstraat (tussen Harmoniehof en Reijnier Vinkeleskade) de bestaande goederenlift om te bouwen is tot een compacte personenlift – Guus Braam verwijst er in het interview al naar. Geerink: “We willen allereerst nagaan of er draagvlak voor is, want de huidige bewoners moeten het er allemaal natuurlijk wel mee eens zijn. Als ze enthousiast zijn, zouden we het project nog dit jaar als proef kunnen gaan uitvoeren.” Voor deze proef is geld beschikbaar. Als de lift er eenmaal is, zal van de bewoners ook een bijdrage worden gevraagd, in de vorm van een verhoging van de huur. Hoe hoog die zal uitvallen, kan Geerink nog niet zeggen: “Ook het financiële deel gaan we in de pilot in kaart brengen.”

Als de proef slaagt, kan er in het naastgelegen pand eveneens een compacte personenlift komen, want daar is ook al een goederenlift. En misschien kan er later ook een proef komen om een geheel nieuwe lift aan te leggen, bijvoorbeeld in de Gerard Terborgstraat, zoals in het voorstel van Braam en Kuipers staat. Maar, zo waarschuwt Geerink: “Die plannen zijn ingrijpend en kostbaar. Je moet het hele trappenhuis verbouwen, dat is nogal wat.” Het geld groeit Samenwerking niet op de rug, zegt de directeur: “We hebben ook andere ambities, zoals het verduurzamen van ons woningbezit. Dat kost eveneens geld, net als de nieuwe erfpacht. We moeten het allemaal wel in perspectief bekijken. Het bestuur van Samenwerking, de ledenraad en het kantoor moeten alle belangen binnen onze vereniging tegen elkaar afwegen.”

Trapliften

Geerink ziet zelf meer in het aanbrengen van trapliften, op plekken waar dat nodig is en waar het ook kan. “Het is een hele praktische voorziening die direct beschikbaar is. Trapliften zijn veel goedkoper, makkelijker te installeren en ook weer eenvoudig weg te halen als ze niet meer nodig zijn. Dat is het bezwaar van een geheel nieuwe lift: die bouw je voor eens en altijd. En het zou toeval zijn als er in de appartementen rond die lift alleen maar mensen wonen die hoogbejaard zijn en/of moeilijk ter been.” Of die jonge kinderen hebben, met maxi cosi, wandelwagen en aanverwante spullen, om nog een andere doelgroep te noemen.

Met trapliften, van de begane grond naar eenhoog (hoger is problematisch en duur), komen we al een heel eind, denkt de directeur: “Vanuit het gezichtspunt van toegankelijkheid verdubbel je daarmee in theorie het aantal benedenwoningen dat we hebben. Al realiseer ik me heel goed dat je niet in elke woning een traplift kunt aanbrengen. We moeten ook letten op het karakter van ons woningbezit; vooral in de monumentale trappenhuizen moeten we erg voorzichtig zijn.” In dit scenario zouden mensen die twee- of driehoog wonen naar eenhoog kunnen verhuizen en daar een traplift aanleggen. Kortom: met trapliften wordt eenhoog ook toegankelijk. Het aanbod daarvan is groot, en de prijs daalt. Of de bewoners voor de kosten opdraaien, of dat Samenwerking een deel voor haar rekening neemt, kan Geerink op dit moment niet zeggen: “Ook dat moeten we nog bekijken.”

Er is nog wel het probleem dat je bij de entree van onze woningen vaak toch een paar treden moet overwinnen. Geerink: “Maar daar is meestal wel een mouw aan te passen. Op diverse plekken zie je al zo’n schuin oplopend stoepje.”

Samenwerking is graag bereid allerlei creatieve plannen die de toegankelijkheid van woningen kunnen verhogen te onderzoeken, zegt Geerink. “Er zijn bewoners die echt de trap niet meer op kunnen. Trapliften kunnen daarbij helpen, en we hebben natuurlijk ook nog de voorrangsregeling. Maar in het algemeen geldt: blij traplopen zolang je kunt, ook al doe je er wat langer over. Blijf bewegen, dat is gezond.”

4 meiherdenking namenmonument

In 2017 is in de Gerard Terborgstraat een monument onthuld ter nagedachtenis aan bewoners van Samenwerking die de Tweede Wereldoorlog niet hebben overleefd. De namen en adressen van deze bewoners, van wie de meeste een Joodse achtergrond hadden, zijn vermeld op dit monument, samen met hun geboorte- en overlijdensdata. Het monument is ontworpen door Victor Levie.

Evenals in 2018 wordt ook dit jaar op 4 mei een herdenking bij het herinneringsmonument georganiseerd. Belangstellenden zijn hierbij van harte uitgenodigd. Vanaf 19.30 uur is er een korte plechtigheid, waarbij twee buurtbewoners zullen spreken: bestuurder en politicus Alexander Rinnooy Kan en Myriam Mater-van Hulst, die als kind met een Joodse achtergrond de oorlog meemaakte. Passende muzikale omlijsting wordt verzorgd door een ensemble onder leiding van Martine van den Akker. Deelnemers wordt verzocht een bloem mee te nemen en deze na de twee minuten stilte bij het monument te leggen. Zij kunnen ook naar joods gebruik een steentje op het monument leggen. Na afloop is er voor belangstellenden een nazit bij De Nieuwe Coenen.

De vorige herdenking werd georganiseerd door de buurtbewoners die indertijd het initiatief namen voor het monument: de onlangs op 78-jarige leeftijd overleden Ido Abram (zie zijn in memoriam op pagina 26), Guus Luijters en Dorine Winkels. Ditmaal zorgen vijf andere leden van Samenwerking voor de organisatie: Jacques Bettelheim, Marieke Bettelheim, Els van Eijden, Martine van der Velde en Leo Willems. De herdenking wordt mede mogelijk gemaakt door ondersteuning van Samenwerking, De Nieuwe Coenen, stadsdeel Zuid en wijkagent Linda Smit.

Ido Abram

Guus Luijters en Dorine Winkels

Ido Abram was een van de initiatiefnemers van het Herinneringsmonument Samenwerking 1940-1945 in de Gerard Terborgstraat. Het monument gedenkt de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog die toen woonden in huizen van Samenwerking. Op het monument staan ook drie namen van naaste familieleden van Ido.



Ido Abram. Foto: Hans Grünfeld.

Op 14 januari jl. is Ido op 78-jarige leeftijd overleden. Ido woonde met zijn vrouw Debby Uijenkruijer in de Barth. Ruloffsstraat. Als je overdag of 's avonds langs hun huis liep, zat Ido negen van de tien keer in zijn studeerkamer aan de straatkant te werken en te lezen. In de loop van de tijd hebben wij Ido leren kennen als een erudiete, lieve man, die zich in grote lijnen met drie thema's bezighield: leren, identiteit en verbinden.

Indertijd is Ido gepromoveerd op het onderwerp permanent leren, dat in de Joodse cultuur centraal staat. Hij ontwierp een nieuwe benadering van identiteit, die voor allerlei groeperingen meer inzicht in de eigen identiteit kan opleveren. Ido zat vol met ideeën en ontwikkelde met de door hem opgerichte stichting *Leren* veel projecten. Daar kon hij zijn creativiteit in kwijt. Projecten mondden altijd uit in iets concreets: bijzondere ontmoetingen, een fotootonstelling, een boek, een website. Altijd gedragen en uitgevoerd door vaak veel deelnemers van diverse leeftijden, waarbij leren en leren van elkaar een centrale rol spelen.

Ido werd in Nederlands-Indië geboren als zoon van een lerares Nederlands en een wiskundeleraar en heeft de eerste jaren in een Japans interneringskamp doorgebracht. Na de oorlog kwam het gezin in Den Haag terecht. Ido ging wiskunde studeren in Amsterdam en werd wiskundeleraar aan het Maimonides Lyceum. Daarna werkte hij bij het Algemeen Pedagogisch Studiecentrum en werd bijzonder hoogleraar Educatie na Auschwitz aan de UvA. Ido trouwde twee keer en kreeg vijf dochters.

Wij hebben heel fijn met Ido samengewerkt. De laatste werkzaamheden rond de overdracht van het Herinneringsmonument Samenwerking 1940-1945 aan het Bewonerscomité 4 mei en aan Samenwerking hebben we nog samen met Ido kunnen volbrengen. Met Ido Abram hebben wij een buurtgenoot verloren, die op zijn rustige, onverstoorbare en wijze manier veel heeft bijgedragen aan een inclusieve en nadenkende samenleving.

STATUTENSERIE (SLOT)

Elk lid van Samenwerking heeft een lidmaatschapsboekje. Op de kaft staat het lidmaatschapsnummer. Binnenin staat de tekst van de statuten en het huishoudelijk reglement. Sommigen hebben daar oppervlakkig kennis van genomen; een enkeling misschien grondig. Maar de meesten hebben het boekje na ontvangst waarschijnlijk ongelezen ergens opgeborgen. Aan de hand van concrete voorbeelden heeft SAMEN u wat meer wegwijs willen maken in uw rechten en plichten als lid van onze coöperatie. Dit is de laatste aflevering in deze serie. Vorige onderwerpen waren: overschrijven lidmaatschap (maart 2015), huurovergang (november 2015), overlast (maart 2016), royement (juli 2016), ledenstop (december 2017) en voorrang (september 2018). Al deze nummers van SAMEN zijn ook op de website te vinden, evenals de meest recente versie van de statuten en het huishoudelijk reglement.

Zelf aangebrachte voorzieningen

28

Reinder Tonkens

Volgens artikel 13 lid 1 van het huishoudelijk reglement mag je als huurder geen wijziging aan het gehuurde aanbrengen of verandering van bestemming aan enig onderdeel daarvan geven. Dat geldt ook voor de tuin, als je die hebt. En kippenhokken, duivenhokken, berghokken, tuinhuisjes en andere 'getimmerten' in je tuin zijn niet toegestaan volgens lid 2 van datzelfde artikel.

Ik had ooit toestemming gevraagd voor een schuurtje in mijn tuin. Als buitenberging en om mijn motor in te stallen. Dat werd door de directeur geweigerd. Mijn overbuurvrouw had een berghok in haar tuin. Pas toen ik daarop wees, kreeg ik toestemming om hooguit net zoiets kleins te plaatsen. Toen ik nieuwe overburen kreeg, stond dat berghok er nog steeds. Ze sloopten het en zetten er een veel groter schuurtje voor in de plaats. Zoiets als waar ik toestemming voor had gevraagd. Dat schuurtje stond er nog toen ze weer verhuisden.

Toestemming hadden ze nooit gevraagd of gekregen, maar niemand had er in de tussentijd iets over gezegd. Het illegale schuurtje werd bij het daaropvolgende mutatieonderhoud verwijderd. Dit tot ongenoegen van de voormalige huurder, die met de nieuwe huurder had afgesproken dat die het schuurtje - voor geld - zou overnemen. De nieuwe huurder moest genoegen nemen met een nieuw - veel kleiner - berghok, dat door Samenwerking zelf werd geplaatst.

Het schuurtje van mijn overburen was een zelf aangebrachte voorziening. Een ZAV. Men spreekt ook wel van een zelf aangebrachte verandering. Als er bijvoorbeeld een tussenmuurtje is gesloopt om een open keuken naar de woonkamer te maken. Bepaalde wijzigingen aan de woning (of de tuin) werden in het verleden toegestaan onder voorwaarde dat de huurder bij vertrek op eigen kosten alles in de oorspronkelijke staat terug zou brengen. Samenwerking gunde de huurder de voorziening, maar vond het geen verbetering die zij zelf zou willen handhaven. Als het om een nogal kostbare ingreep ging, vroeg Samenwerking daarbij een bankgarantie. Als de huurder om wat voor reden dan ook bij vertrek de oude toestand niet had hersteld, kon dat op zijn kosten door Samenwerking gedaan (laten) worden. Daarvoor diende die bankgarantie.

29

Inmiddels is er nieuwe wetgeving. Zelf aangebrachte voorzieningen zijn per 1 augustus 2003 bij wet geregeld. Niet elke wijziging aan de woning waarvoor geen toestemming is verleend hoeft per definitie ongedaan gemaakt te worden. Dat moet alleen als de verhuurbaarheid van de woning erdoor wordt geschaad. Maar het blijft raadzaam daarover van tevoren zekerheid te hebben en met de verhuurder te overleggen. Want als het op eigen kosten verwijderd of ongedaan gemaakt moet worden, ben je zowel je geld als je voorziening kwijt.

Samenwerking voert geen onderhoud uit aan zelf aangebrachte voorzieningen. Dat geldt voor grote voorzieningen, maar ook voor bijvoorbeeld de nieuwe zelfdenkende en soms via internet gestuurde thermostaten van de centrale verwarming. Die kunnen storingen veroorzaken als de reeds in de woning aanwezige cv-ketel de technologie niet aankan, waarschuwde toenmalig directeur Paul Trumpie in het maartnummer 2015 van SAMEN.



Bart Geerink.

Uit het kantoor

De afgelopen maanden heb ik veel leden en bewoners gesproken. Leden die vol verwachting naar de woningen gaan kijken die in de verhuur komen, bewoners die de inloopavonden bezoeken voor informatie over het onderhoud dit jaar en gewoon op straat. Wat opvalt is dat iedereen die ik spreek, goed op de hoogte is van wat er in de vereniging speelt.

30

Ik hoor vooral dat bewoners, aanstaande huurders en leden heel tevreden zijn over hun woning en de dienstverlening die Samenwerking biedt. 'In iedere vereniging is wel wat, wij wonen hier met heel veel plezier' is een veelgehoorde opmerking. Ik zie ook dat de medewerkers van het bureau zich iedere dag en met grote betrokkenheid inzetten voor de vereniging. Op onze inloopavonden is er veel waardering voor de uitgebreide informatie die Samenwerking en aannemer geven.

Ook is er begrip voor de minder prettige kanten, zoals de steigerdoeken die voor de ramen komen en de overlast van lawaai en stof. Een bewoner vertelde hoe blij ze was dat Piet haar kraan verving omdat die echt versleten was. 'Hij sprong op de fiets en was binnen tien minuten terug met een nieuwe kraan', vertelde ze enthousiast.

Nieuwe huurders vertellen bij het ondertekenen van de huurovereenkomst hoe duidelijk de informatie van Sven, ons hoofd technisch beheer, is geweest over de woning en dat ieder probleem meteen wordt opgelost.

Lastige situaties gaan we niet uit de weg. Het gaat dan om overlast en al dan niet juiste bewoning. Dat zijn gevoelige kwesties, waarbij relaties tussen burens onder druk staan. De medewerkers gaan daar zeer zorgvuldig mee om. De verwachtingen van betrokkenen zijn vaak hoog en de mogelijkheden van medewerkers beperkt. We adviseren altijd om vooral met elkaar in gesprek te gaan. Dat is moeilijk als je last van elkaar hebt en het met elkaar niet eens bent. Toch is een gesprek en overleg vaak de beste en enige weg naar een oplossing. De medewerkers van het bureau kunnen daarbij helpen.

Wat ook opvalt binnen Samenwerking is hoeveel leden er actief zijn buiten bestuur en ledenraad. Er is natuurlijk de onvolprezen De Nieuwe Coenen, dat met inzet van veel vrijwilligers de huiskamer van Samenwerking is geworden. Een unieke plek in de stad en in de buurt. Daarnaast zijn leden actief in tuinen, Samen, commissies en werkgroepen.

De agenda van Samenwerking voor de komende tijd ziet er als volgt uit:

31

Er wordt onderhoud uitgevoerd in de complexen 5, 7 en 17. In de voorbereiding hierop zijn er inloopavonden waar bewoners hun vragen kunnen stellen.

Onze seniorenmakelaar gaat iedereen bezoeken die dit jaar 80, 85, 90, 95 of 100 jaar wordt. Uiteraard alleen als dit gewenst is.

De OBA wordt 100 jaar en dat wordt op 13 april in onze 'eigen' OBA aan het Roelof Hartplein gevierd.

Voor bestuur en ledenraad staan er diverse vraagstukken op de agenda, zoals:

- voortgang pilot duurzaamheid;
- governance;
- kindlidmaatschap;
- jaarverslag en jaarrekening;
- mogelijk vervolg regeling grote gezinnen.

De uitkomsten van de ledenraadsvergaderingen kunt u lezen in Samengevat.



Amsterdamsche Coöperatieve Woningvereniging "Samenwerking" B.A.
Roelof Hartstraat 42, 1071 VK , Amsterdam, www.samenwerking.org, 020 66 285 84
Redactie: Jacques Bettelheim, Els van Eijden, Leo Pauw, Reinder Tonkens en
Co Welgraven. E-mail: redactiesamen@samewerking.org
Ontwerp: joseph plateau. Fotografie: Patricia Kockelkorn. Drukwerk: Straatsma PMS